

DEMOKLAP PROJECTFICHE

Uitdagingen

Onze scholen zijn superdivers en dat brengt uitdagingen met zich mee. Eén van de uitdagingen die zich stellen, is dat **meningen kunnen botsen** – onder andere door verschillende etnisch-culturele en religieuze achtergronden. Leerlingen doen soms ‘radicale’ of uitdagende uitspraken. Maatschappelijke thema’s als terrorisme, de vluchtelingen crisis, het hoofddoekendebat, holebi’s, gelijkheid tussen man en vrouw, evolutie leer, het belang van godsdienst,... geven vaak aanleiding tot pittige discussies. Op sommige vlakken sijpelt de maatschappelijke polarisering ook door tot in de klas.

Leerkrachten weten niet altijd hoe hiermee om te gaan. Binnen een leerkrachtenteam bestaan er vaak verschillen in aanpak op “uitdagende uitspraken” of - breder - in omgang met een superdiverse klascontext. Deze verschillen in aanpak hebben ook een verschillend effect.

Sommige leerkrachten reageren vanuit ‘**handelingsdrang**’. Ze willen leerlingen vooral de ‘juiste’ mening aanleren, bepaalde meningen afblokken of ‘kritische tegenverhalen’ bieden. Onderzoek¹ wijst uit dat dit vaak een averechts effect heeft. Leerlingen gaan in weerstand, voelen er zich nog onveilig door en ‘leren’ net minder.

Andere leerkrachten reageren vanuit ‘**handelingsverlegenheid**’. Ze gaan de discussies liever uit de weg. Uit onzekerheid over de eigen kennis rond de maatschappelijke thema’s. Of uit angst dat de klasdynamiek niet meer in de hand te houden zal zijn. Maar daardoor worden bepaalde eindtermen en ontwikkelingsdoelen niet meer gehaald én worden kansen gemist in het ‘leren omgaan met diversiteit’².

De verschillen in aanpak hebben niet enkel een effect op leerlingenniveau. De verschillende zienswijze en aanpak van leerkrachten **leidt soms tot onenigheid in leerkrachtenteams en ontevredenheid bij individuele leerkrachten**. Zo gaven leerkrachten in eerder onderzoek reeds aan zich soms gefrustreerd en bedreefd te voelen, onder andere omdat volgens hen een aantal collega’s bepaalde ambities opgeven³.

De praktijk van leerkrachten zit ingebed in een het grotere geheel van een school. Ook op dit schoolniveau stellen zich (soortgelijke) uitdagingen, vanuit de realiteit van de **superdiverse school**. Hoe omgaan met de meervoudige identiteiten van leerlingen, of hoe een nieuw ‘wij’ construeren zijn maar enkele voorbeelden van concrete uitdagingen waar scholen voor staan⁴.

Daarnaast staan scholen, in kader van de modernisering van het secundair onderwijs, voor de opdracht om ambitieuze onderwijsdoelen te realiseren. Daartoe behoren – voor de eerste keer - ook **eindtermen rond burgerschap**. Een reële uitdaging is dan ook het uitwerken van een doordachte aanpak om ook deze eindtermen te behalen.

Wie leerlingen wil leren ‘omgaan met superdiversiteit’ zal handelingsdrang of –verlegenheid moeten overstijgen en zal moeten vertrekken vanuit een doordachte visie en beleid rond de superdiverse school en burgerschap. **Atlas, integratie & inburgering Antwerpen** wil leerkrachten en scholen daarbij ondersteunen.

- 1 Celeste e.a., (2017 - 2019), School Diversity Policies: Can school diversity policies reduce belonging and achievement gaps between minority and majority youth? Multiculturalism, Colorblindness, and assimilation assessed, YES!, KULeuven – Universiteit Amsterdam. Vrij te raadplegen via researchgate.net.
- 2 GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (2015). Radicalisering. Visietekst van het GO!. Brussel
- 3 Maréchal, B., Boquet, C., Dassetto, F. (2014). Moslims en niet-moslims in Brussel: tussen spanningen en wederzijdse aanpassingen. Synthese van het onderzoek ‘Moslims en niet-moslims in Brussel: hoe zien ze elkaar, hoe verhouden ze zich tot elkaar. Tussen spanningen, (ingebelde) fobieën en wederzijdse aanpassingen. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- 4 Geldof, D. in een toespraak voor Klasse: <https://www.youtube.com/watch?v=2TSYVSpFbYE>

Trajectmatig aan de slag vanuit 4 inzichten

DemoKlap werd ontwikkeld vanuit een duidelijke nood uit het werkveld onderwijs. Leerkrachten en scholen waren in de periode rond 2016 op zoek naar pedagogische manieren om met uitdagende uitspraken in de klas om te gaan. Het huidige aanbod rond DemoKlap is het resultaat van zes jaar werken in de praktijk en van de begeleidingsprocessen die Atlas liep met leerlingen en leerkrachten in verschillende Antwerpse scholen. De oorspronkelijke focus – jongeren leren goed discussiëren en debatteren – groeide uit tot een trajectmatige aanpak rond luisteren en dialoog, verbinding en compromis, discussie en debat, en actie en engagement. Het materiaal sluit daarbij sterk aan bij een deel van de burgerschapscompetenties waar scholen en leerkrachten nu en in de toekomst op in moeten zetten. 6 jaar praktijkervaring versterkte ook het inzicht dat niet enkel de klaspraktijk van belang is, maar dat het ook belangrijk is om rond de visie, het beleid en de praktijk op schoolniveau te werken.

DemoKlap vertrekt vanuit **VIER INZICHTEN**.

- **EEN.** Onderzoek⁵ naar radicaliserende jongeren toont aan dat het fenomeen complex is, maar ook dat die jongeren – meer dan gemiddeld – **op zoek zijn naar ‘sense’ en ‘belonging’**. Ze zoeken naar positieve erkenning van hun identiteit, stellen zich vragen rond zingeving en willen ergens toe behoren. Wie wil ‘omgaan met radicale uitspraken’, zal hiermee aan de slag moeten gaan.
- **TWEE.** Uit onderzoek van de Vlaamse Scholieren Koepel blijkt dat jongeren zelf ook vragende partij zijn om bestaande **spanningen en de mentale en sociale afstand tussen leerlingen onderling** aan te pakken op school. Hierdoor zou opnieuw ruimte kunnen komen om gevoelige thema’s bespreekbaar te maken. Jongeren in een superdiverse groep willen een veilige context om het over hun verschillen te hebben. Daartoe moeten ze leren ‘vreedzaam vechten’⁶: op een geweldloze manier van mening verschillen en daarover in gesprek gaan. Aanleren van discussie- en debattechnieken kan daarbij helpen.
- **DRIE.** Wie in een gepolariseerde samenleving blijft praten over (identitaire) verschillen, vergroot de polarisatie alleen maar. Deskundigen in depolarisering⁷ adviseren om net **op zoek te gaan naar ‘het midden’**. Leren werken aan compromis, zoeken naar overeenkomsten en het gemeenschappelijk belang zullen belangrijke competenties worden voor wie wil ‘samenleven in superdiversiteit’. Dat sluit ook aan bij eindtermen rond burgerschap, die door scholen steeds meer behaald moeten worden.
- **VIER. Het schoolniveau doet ertoe.** Met oog op het vergroten van de effectiviteit van acties op leerlingen- en leerkrachtniveau is het belangrijk dat deze acties actief onderschreven en ondersteund worden door het bredere schoolbeleid⁸. Uit recent onderzoek blijkt dat het zogenaamde ‘interculturele schoolmodel’ een zinvol perspectief biedt om de uitdagingen van de superdiverse school te adresseren, met een positief effect op leerlingresultaten⁹.

Focus op professionalisering

De centrale doelstelling van DemoKlap is het **ondersteunen van leerkrachten en scholen in hun professionalisering rond omgaan met de superdiverse klas- en schoolcontext**. De 4 bovenvermelde inzichten én de concrete praktijkervaring van de afgelopen jaren binnen scholen gaven hierbij vorm aan het concrete aanbod zoals het er nu ligt. Hieronder lees je meer over de inhoudelijke accenten binnen het aanbod, opgesplitst naar 3 niveaus. Belangrijk om daarbij te vermelden is dat de 3 benoemde niveaus (leerkrachten, leerlingen en school) onderling sterk verbonden zijn.

---

5 Sieckelinc S. (red), (2015), *Formers and Families – transitional Journeys in and out of violent extremisms in the UK*, Universiteit Utrecht – Onderzoek gebaseerd op diepte-interviews bij vijf groepen geradicaliseerde jongeren: islamfundamentalisten, extreem-rechtse jongeren, extreem-linkse, dierenrechtenactivisten en anarchistische krakers

6 Achterhuis H., Koning N., (2015), *De kunst van het vreedzaam vechten*, Lemniscaat

7 Brandsma B., (2016), *Polarisatie: inzicht in de dynamiek van wij-zij-denken*, BB in media – www.polarisatie.nl

8 Van Alstein, M. (2018). *Omgaan met controversie en polarisatie in de klas*, Pelckman Pro.

9 Celeste e.a., (2017 - 2019), *School Diversity Policies: Can school diversity policies reduce belonging and achievement gaps between minority and majority youth? Multiculturalism, Colorblindness, and assimilation assessed*, YES!, KULeuven – Universiteit Amsterdam. Vrij te raadplegen via researchgate.net.

• VOOR LEERKRACHTEN.

De ondersteuning tot (verdere) professionalisering van leerkrachten vertrekt vanuit **de reële klaspraktijk**. Binnen sessies met leerkrachtenteams en individuele leertrajecten wordt er vertrokken vanuit een aantal eerste belangrijke vragen op het (eigen) leerkrachtenniveau.

Dat zijn vragen als: welke concrete uitdagingen stellen er zich in mijn klas? Waar loop ik als leerkracht concreet tegenaan? Is dat ook zo voor mijn collega's, of botsen zij tegen andere zaken aan? Wat vind ik als leerkracht en wat vindt mijn team belangrijk om rond te werken, en waarom?

Ook op niveau van de leerlingen worden belangrijke eerste vragen gesteld, om de link met de reële klaspraktijk warm te houden. Welke thema's leven bij leerlingen, wat vinden zij belangrijk om te bespreken? Weten we dat? Hoe ervaren leerlingen de klas, als plek om thema's te bespreken?

Maar er wordt niet enkel 'theoretisch' uitgewisseld rond dit soort vragen. Binnen DemoKlap wordt ook ruimte ingebouwd voor **concrete oefensessies in de klas**. In deze oefensessies gaan leerkrachten zelf aan de slag, vanuit inzichten en tools van DemoKlap. Dat levert relevante praktijkervaringen en leeransen op, waarrond vervolgens verder gereflecteerd wordt.

De professionalisering richt zich op het versterken van **7 sleutelbekwaamheden**:

1. Het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen naar elkaar luisteren, vragen stellen aan elkaar en met elkaar in dialoog gaan;
2. Het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen verbindend communiceren;
3. Het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen met elkaar discussiëren en debatteren op basis van een sterke argumentatie;
4. Het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen vanuit verbinding tot compromis en actie overgaan;
5. Het op regelmatige basis en met behulp van reflectie-instrumenten reflecteren over de eigen klaspraktijk op vlak van omgaan met uitdagende thema's en uitspraken;
6. Op een doordachte manier keuzes maken rond de (uitdagende) inhoud waar je in de klas aan wil werken en de methode die je daartoe wil inzetten;
7. Het bouwen aan doelgerichte schooltrajecten, waarbij schoolbeleid en leercultuur zo worden afgestemd dat er beter omgegaan wordt met superdiversiteit en uitdagende thema's en uitspraken.

Meer concrete informatie over deze sleutelbekwaamheden kan je lezen in de [Professionaliseringsfiche DemoKlap-bekwaamheden bij leerkrachten](#).

• VOOR LEERLINGEN.

De expliciete link naar de reële klaspraktijk houdt in dat het vanuit DemoKlap mogelijk is om ook op leerlingenniveau **concrete doelstellingen voorop te stellen en te realiseren**, dit op vlak van luisteren en dialoog, verbinding en compromis, discussie en debat, en actie en engagement en met betrekking tot meer uitdagende thema's. In de [ACHTERGRONDFICHE DemoKlap-leerdoelen per lesblok](#) vind je een duidelijk overzicht van de leerdoelen. In de [PROFESSIONALISERINGSFICHE DemoKlap-vaardigheden bij leerlingen](#) lees je een concreet overzicht van de vaardigheden waarrond gewerkt wordt.

• VOOR HET SCHOOLBELEID.

De (verdere) professionalisering van leerkrachten zit idealiter ingebed in de (verdere) ontwikkeling van een doordacht schoolbeleid rond burgerschap en superdiversiteit. In het aanbod van DemoKlap wordt dan ook expliciet de link gelegd naar dit schoolniveau en wordt inhoudelijk de link gelegd naar de **eindtermen rond burgerschap** en naar (het onderzoek rond) de **interculturele schoolcultuur**. Meer informatie over de eindtermen vind je in de [Achtergrondfiche Eindtermen burgerschap en DemoKlap](#). In de [online module 'Naar een interculturele schoolcultuur'](#) krijg je alle nodige informatie rond dit thema.

Aan de slag als school

• PISTE 1. ZELFSTANDIG AAN DE SLAG MET ONLINE DEMOKLAP-MATERIAAL

Vanuit zes jaar begeleiding van leerlingen, leerkrachten en scholen ontwikkelde atlas heel wat lesmateriaal en methodes voor ondersteuning. Dit DemoKlap-materiaal is online beschikbaar voor iedereen. Het is ontwikkeld voor leerkrachten, begeleiders, beleidsmedewerkers uit secundaire scholen die zich verder willen professionaliseren rond goed samenleven in een superdiverse klas en school. De inzichten en methoden zijn vaak ook breder inzetbaar bv. binnen andere opleidingsprofielen en andere domeinen.

Een goed inzicht in het **online DemoKlap-materiaal**, en haar onderdelen, is een eerste en belangrijke voorwaarde om zelfstandig aan de slag te kunnen. Het online materiaal valt uiteen in verschillende delen. Die zijn aan elkaar gelinkt maar ook naast elkaar te gebruiken:

ONLINE MODULES: eerste introducties op bepaalde thema's. Hier leer je, op een interactieve en laagdrempelige manier, het materiaal van DemoKlap en de achterliggende inzichten kennen:

- Rond jouw klaspraktijk: methodieken en inzichten die je direct kan inzetten in je superdiverse klas.
  - 'Eerste Hulp Bij Uitdagende Uitspraken': hoe instant reageren op uitdagende uitspraken in de klas?
  - 'Trajectmatig aan de slag rond uitdagende uitspraken': hoe een proces en leertraject opzetten rond uitdagende thema's?
  - 'Discussie en actie in de superdiverse klas': hoe dialoog verbinden met discussie en burgerschap?
- Rond de bredere achtergrond en het belang van jouw schoolbeleid:
  - 'Samenleven in superdiversiteit': wat betekent superdiversiteit voor de samenleving en ons onderwijs vandaag?
  - 'Naar een interculturele schoolcultuur': hoe als school, via visie en beleid, aan de slag gaan met superdiversiteit?

FICHES: hapklare documenten die apart zijn op te slaan of af te drukken. Zo heb je al de informatie uit de online modules ook steeds bij de hand.

- **Toolfiches** brengen uitgeschreven methodieken en lesmateriaal voor in de klas.
- **Professionaliseringsfiches** tonen methodes om als schoolteam rond uitdagende thema's aan de slag te gaan.
- **Achtergrondfiches** bieden extra informatie of context bij thema's.

[Al het online materiaal vind je hier.](#)

Voor scholen die met het DemoKlap-materiaal zelfstandig aan de slag willen gaan, raadt atlas een doordachte opbouw aan. Een **geïntegreerde aanpak** van acties op leerlingen-, leerkrachten- en schoolniveau is aangewezen, wil je toewerken naar een **structureel versterkte werking** rond goed leren samenleven in de superdiverse klas en school. Voor zulke doordachte opbouw op de verschillende niveaus vertrek je best ook vanuit de concrete realiteit en noden van jouw school en werk je dus liefst **op maat van jouw school**. Hoe een 'goed DemoKlap-traject' er op jouw school uitziet, dat kan (en mag) dan verschillen van andere scholen. In de **handleiding 'Starten met DemoKlap'** bieden we concrete inspiratie en tips voor het uitwerken van een concrete aanpak, op maat van jouw school.

Misschien wil je als leerkracht of als school zelfstandig aan de slag met het online materiaal, maar vind je het niet eenvoudig om van start te gaan en heb je **nood aan ondersteuning** om uit de startblokken te schieten. Atlas denkt graag met jou en jouw school mee. Geef een seintje aan marion.schrijvers@antwerpen.be en sam.mampaey@antwerpen.be, en wij bekijken graag samen met jou wat we kunnen betekenen voor jouw school.

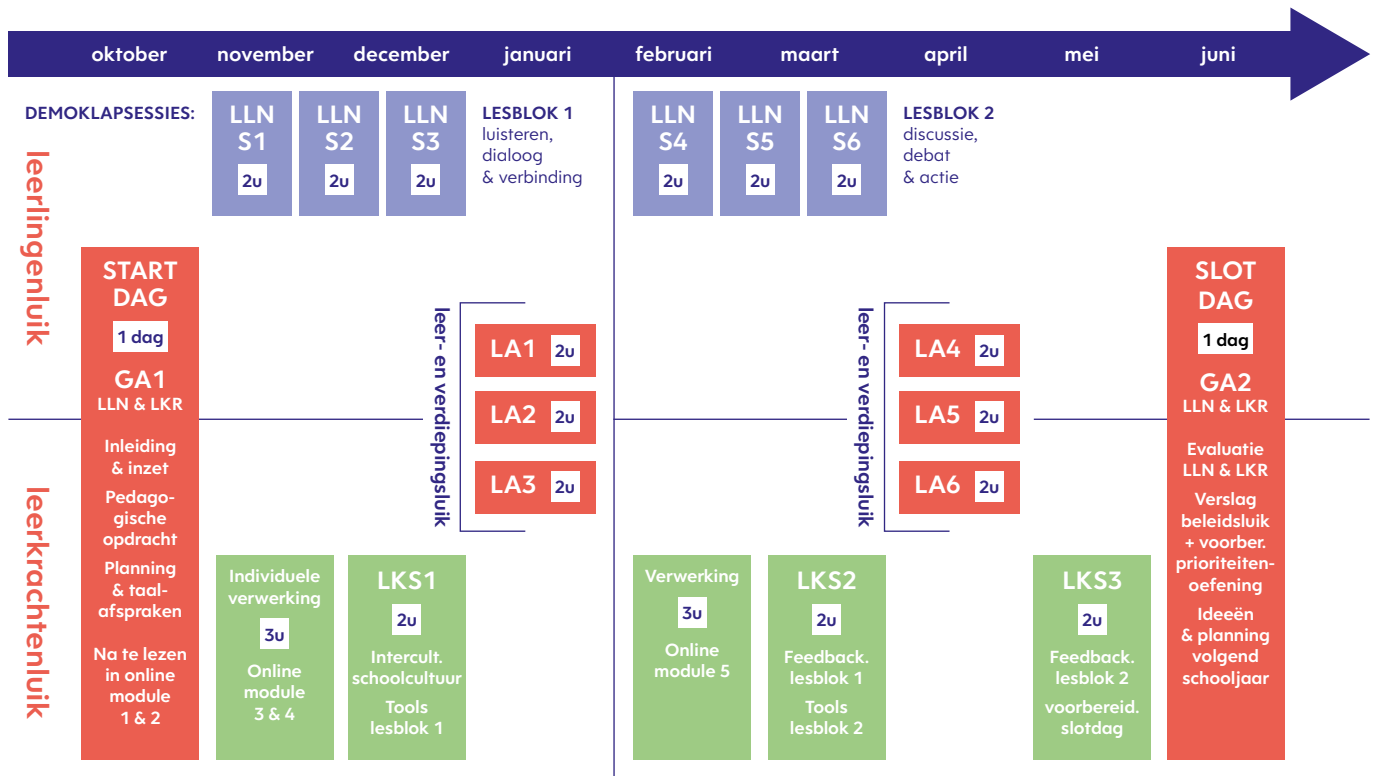
• PISTE 2. AAN DE SLAG VIA EEN BEGELEID DEMOKLAP-SCHOOLJAARTRAJECT

Het begeleid DemoKlap-schooljaartraject wordt enkel aangeboden aan **scholen uit stad Antwerpen (en haar districten)**. Het is prioritair bedoeld voor leerkrachten en leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs. Je school engageert zich voor een traject van een volledig schooljaar.

In een schooljaartraject DemoKlap gaat atlas vanuit bovenstaande 4 inzichten concreet aan de slag met een aantal **klasgroepen**. Dit doet atlas echter niet alleen, maar samen met betrokken **leerkrachten**. Zo wordt het werken in de DemoKlap-klasgroepen een uitgelezen kans voor leerkrachten om op een sterk praktijkgerichte manier verder te professionaliseren rond DemoKlap-inzichten en methodieken. Vanuit leerervaringen in en rond de klaspraktijk wordt vervolgens ook bekeken wat er structureel en op **schoolniveau** kan gebeuren, om nog beter met superdiverse uitdagingen om te gaan.

Een begeleid schooljaartraject DemoKlap 'landt' zo dus in een zogenaamd **leerkrachtenluik**, **leerlingenluik** en **beleidsluik**, en brengt deze samen in een **traject van één schooljaar**.

Begeleid schooltraject met leerkrachtenteam

beleidsluik

School-beleidsniveau:

- schoolcultuurbarometer
- output LKS en LLNS
- gegevens analyseren
- prioriteiten-oefening

LEGENDE:

- **Leerlingenluik:** LLNS1 = leerlingensessie 1 / LA1 = lesactiviteit 1
- **Leerkrachtenluik:** GA1 = gezamenlijke activiteit 1 tss leerlingen & leerkrachten / LKS1 = leerkrachtensessie 1
- **Online modules:** 1. Eerste Hulp Bij Uitdagende Uitspraken / 2. Trajectmatig aan de slag / 3. samenleven in superdiversiteit / 4. Naar een interculturele schoolcultuur / 5. Discussie en actie

In een **leerlingenluik** gaat atlas, in zes sessies van twee lesuren, verspreid over het schooljaar, aan de slag in de klas. Atlas begeleidt twee¹⁰ door de school geselecteerde klasgroepen in het ‘goed leren samenleven in superdiversiteit’. Vanuit het onderzoeken en erkennen van de eigen identiteit en referentiekader, wordt gewerkt aan wederzijds respect. En aan het kritisch onderzoeken van de eigen mening, en die van de ander. De basisbeginselen van compromis-zoeken worden ingebracht en er wordt ingezet op leren argumenteren en kritisch bevragen, o.a. via concrete gespreks- en discussietechnieken die inge oefend worden. Tot slot wordt er verknoot met actief burgerschap op school en in de samenleving. Tijdens de sessies leren leerlingen dat ‘goed samenleven in superdiversiteit’ niet gaat over ‘je gelijk halen’ of je mening opdringen, maar wel over de ander en jezelf beter leren kennen, kritisch denken (over de eigen mening en die van anderen), over het ook zien van gelijkenissen en niet enkel verschillen, en over het belang om vanuit dialoog tot een leefbaar compromis en eventueel gezamenlijke actie te komen.

In een **leerkrachtenluik** gaat atlas aan de slag met een groep gemotiveerde leerkrachten en andere leden van het schoolteam. Via een startdag, online modules, drie interactieve groepssessies en een slotdag, gespreid over het schooljaar, ondersteunt atlas de betrokken leerkrachten in het realiseren van leerkansen vanuit de klaspraktijk. In de interactieve leerkrachtensessies oefenen leerkrachten op praktische DemoKlap-tools voor in de klas. Daarnaast staan ze via reflectie-oefeningen en groepsgesprekken stil bij thema’s als positieve identiteitsvorming, het eigen referentiekader in de professionele context, zinvolle manieren om ‘uitdagende gesprekken’ te voeren én hoe dit alles te verknopen is met het bredere pedagogische schoolproject.

De zes leerlingensessies en drie leerkrachtensessies zijn verspreid over een schooljaar. Deze spreiding gebeurt met een duidelijke reden: ten eerste liggen de ambities op leerlingenniveau binnen het project DemoKlap hoog en vragen deze om kansen tot extra oefening en verdieping voor leerlingen, naast de 6 DemoKlap-sessies (verzorgd door atlas). Ten tweede is het belangrijk dat betrokken leerkrachten tijd en ruimte krijgen om leerkansen in de reële klaspraktijk aan te gaan. In het **leer- en verdiepingsluik** brengen we dit samen: betrokken leerkrachten gaan tijdens 6 lesactiviteiten zelf bij de betrokken klasgroepen aan de slag met DemoKlap-inzichten en methoden. Deze concrete lesactiviteiten volgen telkens op 3 van de 6 interactieve sessies die atlas verzorgt bij de klasgroepen. Resultaat: leerlingen krijgen extra verdieping en leerkrachten leren vanuit de praktijk!

Naast het versterken van leerlingen en leerkrachten wordt in het project tot slot ook aandacht besteed aan het schoolniveau. In een **beleidsluik** bereidt een beperkte groep van medewerkers de duurzame inbedding van DemoKlap-inzichten en methodieken op school voor. Er wordt hierbij vertrokken van de inzichten uit wetenschappelijk onderzoek rond het zogenaamde ‘interculturele schoolmodel’¹¹. Atlas ondersteunt deze beleidsgroep.

Meer informatie over doelstellingen en concrete inhoud, per luik, vind je in **bijlage A**.

Meer details over het verloop van het schooljaartraject vind je in **bijlage B**.

Een overzicht van het gevraagde engagement, bij het instappen in een begeleid DemoKlap-schooljaartraject, vind je in **bijlage C**.

¹⁰ De school kan kiezen voor meer klasgroepen, als daar een eigen leerkracht voor kan worden vrijgemaakt: zie later (LG2).

¹¹ Celeste e.a., (2017 - 2019), *School Diversity Policies: Can school diversity policies reduce belonging and achievement gaps between minority and majority youth? Multiculturalism, Colorblindness, and assimilation assessed, YES!*, KULeuven – Universiteit Amsterdam.

Interesse in een begeleid DemoKlap-schooljaartraject?

Atlas biedt gratis DemoKlap-trajecten van één schooljaar aan voor secundaire scholen in Antwerpen.

Scholen die het engagement willen aangaan of eerst nog verdere vragen hebben, kunnen contact opnemen via onderstaande mailadressen.

- Na contact volgt een eerste kennismakingsgesprek: we maken verder kennis met elkaar, stemmen af rond doelstellingen en verwachtingen binnen het DemoKlap-schooljaartraject en onderzoeken samen de haalbaarheid van het project op jullie school.
- De school onderzoekt voorwaarden van engagement.
- Indien aan alle voorwaarden voldaan is (engagement voor het volledig traject in al zijn geledingen, onderschrijven van alle doelstellingen en gedeelde verantwoordelijkheid in het realiseren ervan), resulteert dit in een samenwerkingsovereenkomst met wederzijdse afspraken. In een concrete flowchart worden alle momenten (leerlingenluik, leekrachtenluik, beleidsluik) voor het hele schooljaar ingepland.
- Wanneer samenwerkingsovereenkomst en flowchart zijn ingevuld, kan het begeleid DemoKlap-schooljaartraject van start gaan.

Voor contact en info, mail Marion.Schrijvers@antwerpen.be en Sam.Mampaey@antwerpen.be

BRONNEN

- Brandsma B., (2016), *Polarisatie: inzicht in de dynamiek van wij-zij-denken*, BB in media – www.polarisatie.nl.
- Celeste e.a., (2017 - 2019), *School Diversity Policies: Can school diversity policies reduce belonging and achievement gaps between minority and majority youth? Multiculturalism, Colorblindness, and assimilation assessed*, YES!, KULeuven – Universiteit Amsterdam.
- Fournier-Sylvester, N. (2013). *Daring to Debate: Strategies for teaching controversial issues in the classroom*. *College quarterly*, 16(3).
- GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (2015). *Radicalisering. Visietekst van het GO!*. Brussel.
- GO! Pro, vorming, *Radicale jongeren, radicale maatregelen?*, door Stijn Sieckelincx, op donderdag 21 januari 2016.
- Jerome, L., & Algarra, B. (2005). *Debating debating: a reflection on the place of debate within secondary schools*. *The curriculum journal*, 16(4), 493-508.
- Leeman, Y. & Wardekker, W. (2012). *The contested professionalism of teachers meeting radicalising youth in their classrooms*. *International Journal of Inclusive Education*, 17(10), 1053-1066.
- Maréchal, B., Boquet, C., Dassetto, F. (2014). *Moslims en niet-moslims in Brussel: tussen spanningen en wederzijdse aanpassingen*. Synthese van het onderzoek *Moslims en niet-moslims in Brussel: hoe zien ze elkaar, hoe verhouden ze zich tot elkaar. Tussen spanningen, (ingebeelde) fobieën en wederzijdse aanpassingen*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Sieckelincx S. (red), (2015), *Formers and Families – transitional Journeys in and out of violent extremisms in the UK*, Universiteit Utrecht.
- Sieckelincx S., (2017), *Reradicaliseren – ronselen voor een betere wereld*, Lannoo.
- Van Alstein, M. (2018). *Omgaan met controverse en polarisatie in de klas*, Pelckman Pro.
- Van Avermaet, P. & Sierens, S. (2012). *Van de periferie naar de kern. Omgaan met diversiteit in onderwijs. Cultuuroverdracht en onderwijs in een multiculturele context*, 16-49.
- Vandeperre E., Slaats J., Heens R., Azabar S., (2018), *Positieve identiteitsontwikkeling met moslimjongeren*, Garant.
- Van Pomeran, E., De Graaff, D., Bron, J., & Pattipilohy, K. (2015). *Dialogo als burgerschapsinstrument. Methodiekbeschrijving peer education voor tweedegraads lerarenopleidingen*. Amsterdam: Diversion. Bureau voor maatschappelijke innovatie, Enschede: Nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling.
- Vlaamse Scholierenkoepel. *Rond diversiteit hebben alle leerkrachten en scholen een maatschappelijke taak te vervullen*. Geraadpleegd op 10 december 2015, van <http://www.scholierenkoepel.be/info/standpunten/diversiteitopschool>.
- www.diversiteitinactie.be
- www.steunpuntdiversiteitleren.be

BIJLAGE A.

Begeleid DemoKlap-schooljaartraject: inhoud en doelstellingen per luik.

De algemene doelstelling van het project 'DemoKlap' is **het versterken van leerprocessen aangaande het omgaan met superdiversiteit bij leerlingen en leerkrachten**, onder andere via het **bespreekbaar maken van (de aanpak van) gevoelige thema's**.

LEERKRACHTENLUIK

Het zwaartepunt van DemoKlap ligt in het duurzaam versterken van leerkrachten en school rond 'hoe goed omgaan met uitdagende thema's en superdiversiteit'.

Leren vanuit de praktijk staat centraal in het leerkrachtenluik. Betrokken leerkrachten krijgen de kans om **praktijkervaringen** op te doen rond de DemoKlap-inzichten en methoden, op verschillende manieren:

- Via het observeren van en reflecteren over de 6 DemoKlap-sessies, begeleid door atlas (verplicht projectonderdeel)
- Via het samen realiseren van 6 lesactiviteiten bij de betrokken DemoKlap-klasgroepen, binnen het leer- en verdiepingsluik doorheen het schooljaar (verplicht projectonderdeel)
- Via het begeleiden van een eigen 'DemoKlap-klasgroep' rond de 6 bestaande DemoKlap-sessies (optioneel projectonderdeel)

Het leren in de reële klaspraktijk wordt ondersteund, via **online modules en 3 groepssessies**, verspreid over het hele schooljaar. Dit geheel aan online modules en groepssessies vormt het zogenaamde leerkrachtenluik.

• INHOUD EN DOELSTELLINGEN LEERKRACHTENLUIK

ALGEMENE DOELSTELLING:

Ondersteunen van leerkrachten rond **7 sleutelbekwaamheden**, met name met betrekking tot **(1)** het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen naar elkaar luisteren, vragen stellen aan elkaar en met elkaar in dialoog gaan; **(2)** het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen verbindend communiceren; **(3)** het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen met elkaar discussiëren en debatteren op basis van een sterke argumentatie; **(4)** het creëren van een veilige leeromgeving waarin leerlingen vanuit verbinding tot compromis en actie overgaan; **(5)** zelfreflectie rond de eigen klaspraktijk op vlak van omgaan met uitdagende thema's en uitspraken; **(6)** het maken van doordachte keuzes rond de (uitdagende) inhoud waarrond in de klas gewerkt wordt, en de methode die je als leerkracht daartoe zal inzetten; **(7)** het uitwerken van doelgerichte schooltrajecten, waarbij schoolbeleid en leercultuur zo worden afgestemd dat er beter omgegaan wordt met superdiversiteit en uitdagende thema's en uitspraken.

UITGANGSPUNTEN:

Hoe leerkrachtencompetenties inzetten wanneer je concreet werkt rond de **5 DemoKlap-startregels voor goed samenleven in superdiversiteit**: **(1)** respecteer jezelf en de ander; **(2)** stel jezelf vragen; **(3)** zoek verbinding en compromis; **(4)** ga de discussie aan; **(5)** bouw samen aan je toekomst.

INHOUD EN THEMA'S:

- **Luisteren en dialoog**
  - Doelstelling: versterken van leerkrachtencompetenties m.b.t. een veilige leeromgeving, controversiële onderwerpen.
  - Focus m.b.t. link leerlingenluik: leerkrachten ondersteunen in het realiseren van doelstellingen sessies 1 en 2 van het leerlingenluik
  - Inhoud (o.a.): ervaringsgerichte oefeningen en theorie rond 'eerste hulp bij radicale uitspraken', ervaringsgerichte oefeningen met DemoKlap-tools rond luisteren en dialogeren

- **Positieve identiteitsvorming op school en discussie en debat**
  - Doelstelling: versterken van leerkrachtencompetenties m.b.t. meervoudige identiteiten en referentiekaders, vraag- en gesprekstechnieken, doelgerichte schooltrajecten
  - Focus m.b.t. link leerlingenluik: leerkrachten ondersteunen in het realiseren van doelstellingen sessies 3 en 4
  - Inhoud (o.a.): theorie en praktijken rond positieve identiteitsvorming, interculturaliseren op school (toelichting wetenschappelijk onderzoek met link naar eigen schoolpraktijk- en realiteit), ervaringsgerichte oefeningen rond de eigen pedagogische rol bij het begeleiden van discussie en debat (a.d.h.v. concrete DemoKlap-tools rond discussie en debat).
- **Discussie en debat**
  - Doelstelling: versterken van leerkrachtencompetenties m.b.t. vraag- en gesprekstechnieken, controversiële onderwerpen, doelgerichte schooltrajecten.
  - Focus m.b.t. link leerlingenluik: leerkrachten ondersteunen in het realiseren van doelstellingen sessies 4 en 5.
  - Inhoud (o.a.): uitwisseling rond de pedagogische opdracht rond controversiële thema's (micro-, meso- en macroniveau), ervaringsgerichte oefeningen met DemoKlap-tools rond discussie en debat.
- **Compromis en actie**
  - Doelstelling: versterken van leerkrachtencompetenties m.b.t. werken naar compromis (gezamenlijke probleemoplossingen) en actie en voorbereiden van de gezamenlijke slotactiviteit (GSA, verdiepingsluik).
  - Focus m.b.t. link leerlingenluik: leerkrachten ondersteunen in het realiseren van doelstellingen sessies 5 en 6.
  - Inhoud (o.a.): ervaringsgerichte oefeningen met DemoKlap-tools rond compromis en actie

---

LEERLINGENLUIK

Naast het versterken van leerkrachten rond 'hoe omgaan met uitdagende thema's en superdiversiteit in de klas' wordt er ook aan de slag gegaan met een aantal geselecteerde klasgroepen rond 'goed samenleven in superdiversiteit'. Concreet krijgen deze klasgroepen doorheen het schooljaar **6 DemoKlap-sessies** (begeleid door atlas)¹² en **6 lesactiviteiten** (begeleid door leerkrachten, in het leer- en verdiepingsluik). Voor deze sessies en activiteiten zijn onderstaande inhoud en doelstellingen van toepassing:

• INHOUD EN DOELSTELLINGEN LEERLINGENLUIK

ALGEMENE DOELSTELLING:

Leerlingen werken rond **drie competenties**: **(1)** bewust worden van het referentiekader (van anderen en van jezelf); **(2)** leren argumenteren, discussiëren en debatteren; **(3)** via dialoog tot compromis en gezamenlijke probleemoplossingen komen (met een link naar actief burgerschap)

THEMA'S:

Reflecteren, argumenteren en discussiëren rond stellingen binnen drie thema's: **(1) vrijheid** (van meningsuiting, geloof, persoonlijke keuzes); **(2) gelijkheid** (man/vrouw, arm/rijk, holebi/hetero, Belg/migrant) en **(3) solidariteit** en wederkerigheid (sociaal beleid, samenleven en democratie)

UITGANGSPUNTEN:

Werken rond **vijf startregels voor goed samenleven**: **(1)** Respecteer jezelf en de ander; **(2)** stel jezelf vragen; **(3)** zoek verbinding en compromis; **(4)** ga de discussie aan; **(5)** Bouw samen aan je toekomst

INGEZOOMD: DOELSTELLINGEN PER DEMOKLAP-SESSIE:

• Sessie 1: identiteit

- Doelstelling: eigen (meervoudige) identiteit onderzoeken en erkennen
- Doelstelling: bouwen aan omgangsregels rond respect
- Doelstelling: durven spreken en leren luisteren
- Kennismaking en inleiding: superdiversiteit
- Startregel 1: Respecteer jezelf en de ander
- Kennismakingsspelletjes rond meervoudige identiteit en groep
- Eerste duo-gesprek of praatstok

¹² In een schooljaartraject worden 2 klasgroepen begeleid door atlas (in de vorm van 6 interactieve sessies). Daarnaast is het mogelijk voor leerkrachten om zelf extra klasgroepen te begeleiden in deze 6 interactieve sessies, op basis van het ontwikkelde materiaal van atlas.

- **Sessie 2: vragen stellen**
  - Doelstelling: oorsprong en waarde van eigen mening kritisch leren onderzoeken (referentiekader)
  - Doelstelling: gevoel en weerstanden bij 'andere meningen' onderzoeken en erkennen
  - Doelstelling: leren vragen stellen bij de eigen mening en die van de anderen
  - Doelstelling: werken rond empathie
  - Startregel 2: Stel jezelf vragen
  - Socratisch en groepsgeprek rond referentiekader, stereotypen en vooroordelen
  - Levensbeschouwing: praatstok rond vragen en gevoel
- **Sessie 3: verbinding en compromis**
  - Doelstelling: gevoel en behoefte bij jezelf en de ander registreren, leren onder woorden brengen en bespreekbaar maken
  - Doelstelling: vanuit empathie: gevoel en behoefte bij de ander leren detecteren, als opstap naar compromis
  - Doelstelling: leren onderhandelen tot een praktisch compromis, vanuit een concrete situatie
  - Startregel 3: Zoek verbinding en compromis
  - Rollenspel rond 'van conflict naar verbinding'
  - Groepsgeprek rond gevoel, behoefte en referentiekader
- **Sessie 4: argumenten en discussie**
  - Doelstelling: leren om respectvol met elkaar in discussie te gaan
  - Doelstelling: onderscheid leren maken tussen feit, mening en vooroordeel
  - Doelstelling: verschillende soorten argumenten leren kennen
  - Startregel 4: Ga de discussie aan
  - Ballondebat, argumenten ophijsten, open kring-discussie
- **Sessie 5: discussie en debat**
  - Doelstelling: (voorbereid) oefenen op geleerde theorie rond argumenten, kritische vragen, discussie en debat
  - Question Storming en open kringdiscussie rond holebi's, abortus of ander 'uitdagend thema'
  - (Eventueel) Structured Academic Controversy + Open Kringdiscussie en Parlementair Debat rond twee stellingen naar keuze
- **Sessie 6: engagement en actie**
  - Doelstelling: inzicht opbouwen rond gemeenschappelijke problemen en mogelijke oplossingen
  - Doelstelling: reflectie rond eigen engagement en democratische actievormen
  - Doelstelling: opstap naar actief burgerschap (op school)
  - Startregel 5: Bouw samen aan je toekomst
  - Brainstorming rond probleemoplossend denken op school, in stad en samenleving
  - Socratisch gesprek rond gevoel, belang en inzet (politiek en democratisch) engagement en actie

INGEZOOMD: THEMA'S VAN DE 6 LESACTIVITEITEN (LA) (in het leer- en verdiepingsluik)

- **Lesblok 1: focus: luisteren, dialoog en verbinding:** (3 lesactiviteiten)
  - Inhoud: Gevoel en behoefte (h)erkennen, stereotypen en vooroordelen, referentiekader
  - Mogelijke thema's: identiteit en hokjesdenken, gender en rolpatronen, levensbeschouwing en de goede mens
- **Lesblok 2: focus: discussie, debat en actie:** (3 lesactiviteiten)
  - Inhoud: Argumenten en discussie, kritisch denken, compromis-denken, debatformen, maatschappelijk engagement
  - Mogelijke thema's: migratie en samenleven, racisme en discriminatie, dekoloniseren en WOKE, complotdenken, geloof en wetenschap / evolutieleer en scheppingsverhaal

De zes verdiepende lesactiviteiten en thema's kunnen de **vorm** krijgen van een effectief lesmoment (op basis van door atlas voorzien lesmateriaal) of een uitstap extra muros, het uitnodigen van een spreker, het organiseren van een actie of doe-moment op school. Bij de keuze voor een uitstap/spreker/doe-activiteit geldt de minimale voorwaarde om een nabespreking te voorzien waarin een DemoKlap-tool wordt toegepast. Atlas biedt hier ook inspiratie en ondersteuning rond.

BELEIDSLUIK

DemoKlap wil geen 'one shot' zijn, maar wil de ervaringen en leermomenten van het schooljaartraject ook duurzaam verankeren in de bredere school. Hoe kunnen inzichten, methodieken en concrete tips breder verspreid geraken op de school? Wat is er (nog) nodig bij collega leerkrachten om deze effectief in te zetten in de klaspraktijk? Hoe worden DemoKlap-inzichten en methodieken verknoopt aan de bredere visie op diversiteit en burgerschap, en wat leren we daar als school uit? Het zijn vragen die op dit niveau centraal staan en waar rond in het project door een beleidsgroep onderstaande acties worden gerealiseerd:

• **DOELSTELLINGEN BELEIDSLUIK**

- De actuele schoolvisie op diversiteit en burgerschap is in kaart gebracht
- De schoolcultuur is geanalyseerd: organisatie, afname (minimaal bij leerkrachten) en verwerking van de 'schoolcultuurbarometer' (onderzoekstool KU Leuven en School zonder Racisme, rond 'interculturele schoolcultuur');
- De output van leerlingen- en leerkrachtensessies is verwerkt
- De inhoudelijke voorbereiding van de DemoKlap-slotdag en van de prioriteitenoefening schoolcultuurbarometer met bredere team (in functie van volgend schooljaar)

BIJLAGE B.

Begeleid DemoKlap-schooljaartraject: verloop.

Begeleid schooltraject met leerkrachtenteam

LEGENDE:

- **Leerlingenluik:** LLNS1 = leerlingensessie 1 / LA1 = lesactiviteit 1
- **Leerkrachtenluik:** GA1 = gezamenlijke activiteit 1 tss leerlingen & leerkrachten / LKS1 = leerkrachtensessie 1
- **Online modules:** 1. Eerste Hulp Bij Uitdagende Uitspraken / 2. Trajectmatig aan de slag / 3. samenleven in superdiversiteit / 4. Naar een interculturele schoolcultuur / 5. Discussie en actie

• **STARTDAG**

Starten doen we met ... hoe kan het ook anders: een heuse DemoKlap-startdag!

Atlas organiseert deze startdag, die plaatsvindt op school. Wat staat er die dag te gebeuren?

1. De gezamenlijke startactiviteit 1 (**GA1**) (1 lesuur): dit is een activiteit met alle deelnemende leerlingen en leerkrachten samen om elkaar en het DemoKlap-project beter te leren kennen.
2. Start van het leerkrachtenluik: alle deelnemende leerkrachten maken tijdens de rest van deze startdag ruim kennis met het project, werken een concrete jaarplanning en taakverdeling uit én gaan alvast inhoudelijk aan de slag rond volgende DemoKlap-onderdelen:
  - Wat is mijn pedagogische rol rond uitdagende thema's en uitspraken?
  - Hoe kan ik instant reageren op uitdagende uitspraken?
  - Welke methoden kan ik inzetten in mijn klaspraktijk rond luisteren en dialoog?

• **DOORLOPEND: BELEIDSLUIK**

Na de startdag gaat de beleidsgroep in het beleidsluik aan de slag. Zij werken een schooljaar lang hieraan. Ook nemen zij vanaf dan deel aan alle leerkrachtensessies, om zo de link tussen praktijk en beleid te garanderen.

• **LEERLINGENLUIK: LEERLINGENSESSIE 1, 2 & 3 (LLNS1, LLNS2, LLNS3)**

Het leerlingenluik schiet, na de gezamenlijke startactiviteit (**GA1**), verder uit de startblokken met leerlingensessie 1, 2 en 3, begeleid door atlas.

Centraal staat: luisteren, dialoog en verbinding. Tijdens de periode waarin atlas deze sessies begeleidt, hebben betrokken leerkrachten de kans om zich individueel verder te verdiepen in de DemoKlap-materie via een eerste online module.

• **LEERKRACHTENLUIK: LEERKRACHTENSESSIE 1 (LKS1)**

Aansluitend op de leerlingensessies en het individueel verwerken van een derde online module 'Naar een interculturele schoolcultuur' komen we samen om uit te wisselen. Hoe kijken we naar thema's als interculturaliseren op school en verbinding?

Welke tools kan je inzetten om daar ook in de klas rond aan de slag te gaan? We blikken vooruit naar lesblok 1, lesactiviteiten 1 t.e.m. 3: wat hebben leerkrachten nodig om deze te realiseren?

• **LEER-EN VERDIEPINGSLUIK: LESBLOK 1 – LESACTIVITEITEN 1, 2 & 3 (LA1, LA2, LA3)**

Nadat atlas 3 leerlingensessies begeleid heeft, is het aan de betrokken leerkrachten om lesactiviteiten te organiseren bij de betrokken klasgroepen. Leren in de reële praktijk: da's zo leuk!

• **TUSSENTIJDSE EVALUATIE (NIET IN SCHEMA)**

Rond februari is het tijd voor een tussentijdse evaluatie. Samen met de trekkers van DemoKlap binnen de school wordt een eerste keer stil gestaan: hoe loopt het project tot nu? Wat moet er bijgestuurd worden? Welke ideeën rijzen rond structurele inbedding van DemoKlap op school? Wat zijn de eerste geluiden van de beleidsgroep?

• **LEERLINGENLUIK: LEERLINGENSESSIE 4, 5 & 6 (LLNS4, LLNS5, LLNS6)**

Atlas begeleidt vervolgens leerlingensessie 4, 5 en 6 bij de betrokken klasgroepen.

Centraal staat: discussie, debat en actie. Tijdens de periode waarin atlas deze sessies begeleidt, hebben betrokken leerkrachten de kans om zich verder individueel te verdiepen in de DemoKlap-materie via een volgende online module 'Discussie en actie in de superdiverse klas'.

• **LEERKRACHTENLUIK: LEERKRACHTENSESSIE 2 (LKS2)**

Leren doe je niet enkel door te doen, ook door erop terug te kijken en te reflecteren. In de periode aansluitend op de periode waarin leerkrachten leerervaringen opdeden in het leer-en verdiepingsluik komen we samen om uit te wisselen: wat ging goed? Welke vragen leven er nog? Welke ondersteuning is verder nodig?

We blikken ook vooruit naar lesblok 2, lesactiviteiten 4 t.e.m. 6: wat hebben leerkrachten nodig om deze te realiseren?

• **LEER-EN VERDIEPINGSLUIK: LESBLOK 2 – LESACTIVITEITEN 4, 5 & 6 (LA4, LA5, LA6)**

Nadat atlas 3 leerlingensessies begeleid heeft, is het aan de betrokken leerkrachten om lesactiviteiten te organiseren bij de betrokken klasgroepen.

• **LEERKRACHTENLUIK: LEERKRACHTENSESSIE 3 (LKS3)**

In de periode aansluitend op de periode waarin leerkrachten leerervaringen opdeden in het leer-en verdiepingsluik komen we samen om uit te wisselen: wat ging goed? Welke vragen leven er nog? Welke ondersteuning is verder nodig? We kijken ook vooruit naar de slotdag.

• **SLOTDAG**

Tijdens een dag op het einde van het schooljaar wordt het DemoKlap-project afgerond.

De organisatie van de slotdag ligt bij de deelnemers van het leerkrachtenluik, ondersteund door atlas.

Inhoud:

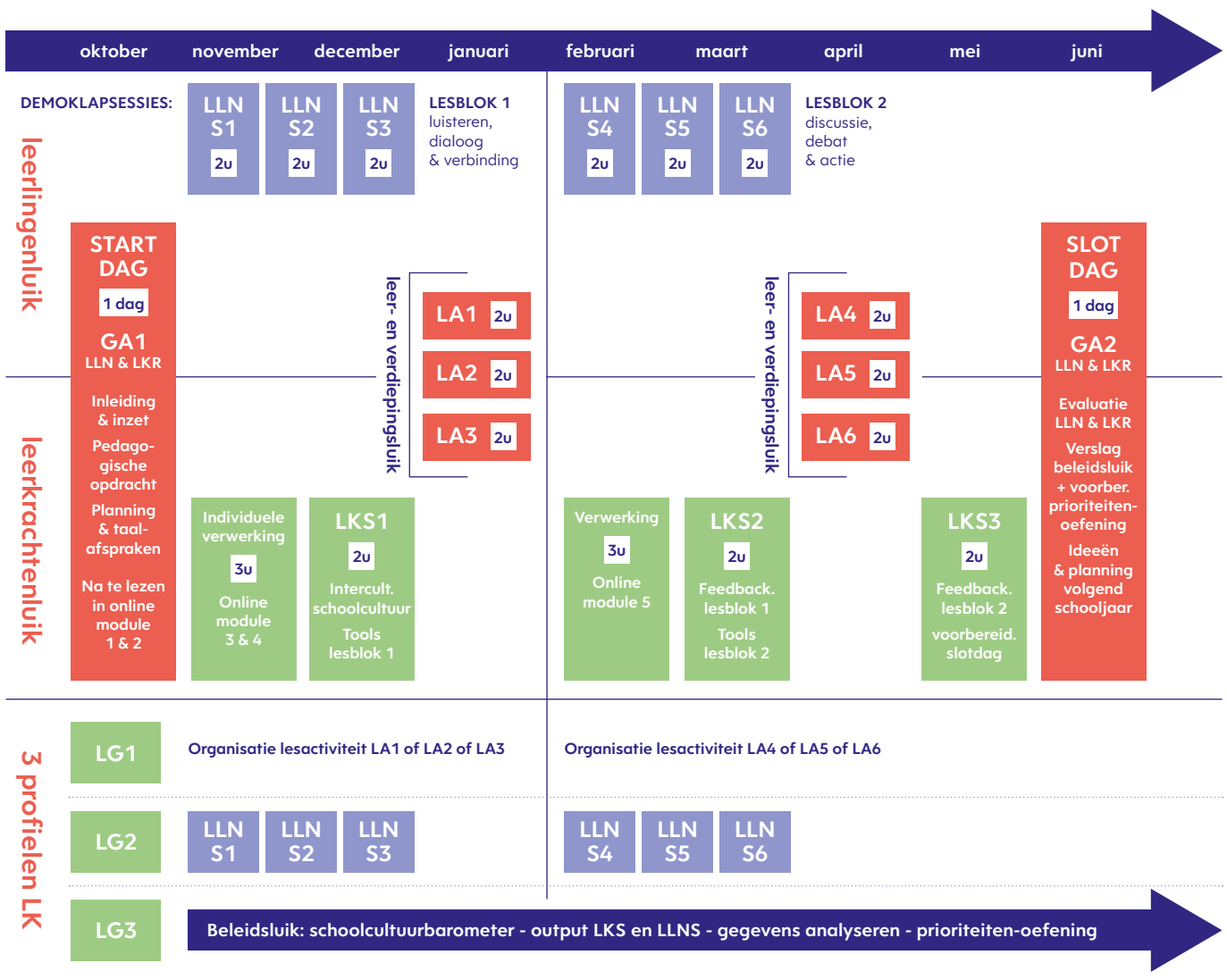
- Gezamenlijke Activiteit 2 (**GA2**): slotactiviteit met alle deelnemende leerlingen en alle leerkrachten samen (2 lesuren)
  - Doelstellingen en inhoud: slotmoment project, toonmoment rond geleerde vaardigheden, eventuele verknoping met acties volgend schooljaar, actief burgerschap en brede school-concept
  - Vorm: in overleg te bepalen (slotdebat, discussie-toonmoment, uitwisseling met welzijnsorganisatie in de wijk, community service learning,...)
- Terugkoppeling beleidsluik, evaluatie en planning: met alle deelnemers van het leerkrachten- en beleidsluik wordt er de rest van de dag verder samengewerkt rond:
  - Evaluatie door leerlingen en leerkrachten
  - Rapportage en voorstelling rond het schoolbrede en beleidsniveau
  - Voorbereiding en eerste stap in prioriteiten-oefening
  - Verzamelen van inspirerende ideeën en plannen voor volgend schooljaar

BIJLAGE C.

Begeleid DemoKlap-schooljaartraject: overzicht engagements.

DemoKlap, dat is een schooljaar lang intens samenwerken. Overzicht houden is dan belangrijk. Hieronder vind je een schematisch overzicht van de diverse acties op de verschillende niveaus. Wat betekent een instap in het project voor jouw school? Welk engagement wordt verwacht, van wie?

Begeleid schooltraject met leerkrachtenteam

LEGENDE:

- **Leerlingenluik:** LLNS1 = leerlingensessie 1 / LA1 = lesactiviteit 1
- **Leerkrachtenluik:** GA1 = gezamenlijke activiteit 1 tss leerlingen & leerkrachten / LKS1 = leerkrachtensessie 1
- **Online modules:** 1. Eerste Hulp Bij Uitdagende Uitspraken / 2. Trajectmatig aan de slag / 3. samenleven in superdiversiteit / 4. Naar een interculturele schoolcultuur / 5. Discussie en actie
- **3 profielen leerkrachten:** LG1 = leerkrachtengroep 1

LEERKRACHTENLUIK

• LEERKRACHTENGROEP 1 (LG1)

Het leren in de praktijk is verbonden aan lesactiviteiten in de twee geselecteerde leerlingengroepen (begeleid door atlas). **Per klasgroep** zoeken we **3 betrokken leerkrachten**.

- **Aantal:** minimum 3 (als ze in beide klasgroepen les geven) tot maximum 6 (als ze niet in beide klasgroepen lesgeven).
- **Profiel:** leerkracht die in de geselecteerde DemoKlap-klasgroep les geeft of zich daarvoor wil vrij maken (klastitularis of andere). De 6 DemoKlap-sessies zullen tijdens zijn of haar lessen worden ingepland.
- **Taak** (hierin ondersteund door atlas):
  - Observeren, evalueren en reflecteren tijdens 6 DemoKlap-sessies in klasgroepen;
  - Organiseren en geven van 3 van de 6 verdiepende lesactiviteiten (één per lesblok)¹³;
  - Opvolgen van (output rond) klasgroep en DemoKlap-sessies;
  - Reflecteren en uitwisselen rond opgedane leerervaringen in drie interactieve leerkrachtensessies.
- **Gevraagd (tijds)engagement:** deelname aan:
  - (1) startdag en slotdag;
  - (2) 3 sessies leerkrachtenluik (3 interactieve sessies (elk 2 lessen) gekoppeld aan individuele online modules;
  - (3) invullen van online vragenlijst bij de start.

• OPTIONEEL: LEERKRACHTENGROEP 2 (LG2)

Atlas begeleidt 2 geselecteerde klasgroepen. Een school kan er evenwel voor kiezen om meer klasgroepen te bedienen: door zelf een leerkracht vrij te maken, die met het DemoKlap-lesmateriaal van de zes sessies in extra gekozen klasgroepen aan de slag gaat. Atlas voorziet daartoe uitgewerkte draaiboeken voor de zes lessen, met powerpoints en al het nodige materiaal. Het biedt de leerkracht een uitgelezen leerervaring, en de school de mogelijkheid om meer klasgroepen in het DemoKlap-bad te trekken.

- **Taak** (hierin ondersteund door atlas):
  - geven van 6 DemoKlap-sessies, volgens de planning in de andere DemoKlap-klasgroepen;
  - opvolgen van (output rond) klasgroep en DemoKlap-sessies;
  - reflecteren en uitwisselen rond opgedane leerervaringen in drie interactieve leerkrachtensessies.
- **Gevraagd (tijds)engagement:** deelname aan:
  - (4) startdag en slotdag;
  - (5) 3 sessies leerkrachtenluik (3 interactieve sessies (elk 2 lessen) gekoppeld aan individuele online modules;
  - (6) invullen van online vragenlijst bij de start.

LEERLINGENLUIK

In 6 sessies van 2 lessen begeleiden medewerkers van atlas een klasgroep.

- **Duur:** 6 sessies van twee lessen (6 x 100 minuten)
- **Doelgroep:** twee¹⁴ klasgroepen van 3e graad ASO/TSO/BSO
  - Het gaat om een bestaande klasgroep, geen samengestelde: leerlingen die voor andere vakken ook gewoon zijn om samen te zitten;
  - De school bepaalt zelf welke klasgroepen dit zijn: afhankelijk van de aangevoelde nood of belang;
  - Maximum 20 leerlingen per klasgroep;
  - De zes sessies worden gegeven tijdens de lessen van de betrokken leerkrachten uit het leerkrachtenluik, die ook als observator aanwezig zijn.

In het leer- en verdiepingsluik begeleiden betrokken DemoKlap-leerkrachten (LG1, LG2) 6 lesactiviteiten per betrokken klasgroep.

---

¹³ Indien voor 6 leerkrachten gekozen wordt, kunnen collega's rond eenzelfde lesactiviteit in duo samenwerken.

¹⁴ De school kan kiezen voor meer klasgroepen, als daar een eigen leerkracht voor kan worden vrijgemaakt: zie LG2.

BELEIDSLUIK

• LEERKRACHTENGROEP 3 (LG3 – ZIE OOK SCHEMA IN BIJLAGE):

We zoeken **minimum 2 personen** die een schooljaar lang willen werken rond beleids- en organisatorische vraagstukken, gelinkt aan DemoKlap.

- **Profiel:** (adjunct) directie, beleidsmedewerker, zorgmedewerker, GOK-leerkracht, leerkracht.
- **Taak** (hierin ondersteund door atlas): mandaat (tot einde schooljaar) om
  - actuele schoolvisie op diversiteit en burgerschap in kaart te brengen;
  - organisatie, afname (minimaal bij de school-leerkrachten) en verwerking van de ‘schoolcultuurbarometer’ (onderzoekstool vanuit onderzoek KU Leuven en School zonder Racisme, rond ‘interculturele schoolcultuur’);
  - verwerking van output leerlingen- en leerkrachtensessies;
  - voorbereiding DemoKlap-slotdag en prioriteiten-oefening schoolcultuurbarometer met bredere team (in functie van volgend schooljaar).
- **Gevraagd (tijds)engagement:** deelname aan
  - startdag en slotdag;
  - 3 sessies leerkrachtenluik (3 interactieve sessies van elk 2 uren, gekoppeld aan individuele online modules;
  - invullen van online vragenlijst bij de start.